

18.12.2009

**VIESTINTÄVIRASTON KUSTANNUSLASKENTAJÄRJESTELMIEN TARKASTUKSISTA
ANTAMAN MÄÄRÄYKSEN (56 A/2009 M) PERUSTELUMUISTIO**

1. LAINSÄÄDÄNTÖ

Viestintävirasto voi viestintämarkkinalain (393/2003) 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden käyttää viestintämarkkinalain 87 §:n mukaista kustannuslaskentajärjestelmää, jos se on tarpeen tukkumarkkinoita tai vähittäismarkkinoita koskevan hinnoittelun valvomiseksi.

Teleyrityksellä, jolle on asetettu velvollisuus käyttää kustannuslaskentajärjestelmää, on velvollisuus valita tilintarkastuslaissa (459/2007) tarkoitettu tilintarkastaja tarkastamaan teleyrityksen kustannuslaskentajärjestelmä teleyrityksen tilintarkastuksen yhteydessä. Tilintarkastajan on laadittava tarkastuksesta kertomus, joka on toimitettava Viestintävirastolle.

Viestintämarkkinalain 88 §:n mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä tietoja ja aineistoa tilintarkastajan kertomuksen tulee sisältää. Viestintäviraston määräykset voivat koskea yleisiä tietoja tarkastettavasta teleyrityksestä ja tarkastuksen suorittamistapaa, tarkastusvelvollisuuden kohteena olevaa aineistoa sekä kriteerejä, joilla voidaan todeta, vastaako teleyrityksen toiminta sille asetettuja velvoitteita. Määräykset voivat lisäksi koskea tilintarkastajan kertomuksen liitteenä toimitettavaa aineistoa.

Teleyrityksen on viestintämarkkinalain 88 §:n mukaisesti toimitettava tilintarkastajan laatima kertomus Viestintävirastolle teleyrityksen tilikauden päättymistä seuraavan elokuun loppuun mennessä. Viestintäviraston on julkaistava vuosittain kertomus siitä, miten kustannuslaskentajärjestelmiä noudatetaan teleyrityksissä.

2. MÄÄRÄYKSEN PERUSTELUT

2.1. MÄÄRÄYKSEN KESKEISET MUUTOKSET

Määräyksellä kumotaan Viestintäviraston 1. päivänä syyskuuta 2007 antama samanniminen määräys (Viestintävirasto 56/2007 M). Uusi määräys ei sisällöllisesti eroa kumotun määräyksen sisällöstä, mutta määräyksen rakennetta on selkiytetty siten, että määräys sisältää nyt omat säännöksensä toisaalta kustannuslaskentajärjestelmän tarkastuksessa läpikäytävistä asioista ja toisaalta tarkastuskertomuksen sisällöstä.

Uuden määräyksen ja tämän perustelumuiiston myötä Viestintävirasto poistaa tarpeettomina 1.9.2007 antamansa ohjeet kustannuslaskentajärjestelmän tarkastuksesta (721/9314/2007).

18.12.2009

2.2. MÄÄRÄYKSEN SÄÄNNÖSKOHTAISET MUUTOKSET

1 § Soveltamisala

Määräystä sovelletaan kustannuslaskentajärjestelmän tarkastuksiin niissä teleyrityksissä, joille Viestintävirasto on viestintämarkkinalain 18 §:n mukaisella huomattavan markkinavoiman päätöksellä asettanut velvollisuuden käyttää viestintämarkkinalain 87 §:n mukaista kustannuslaskentajärjestelmää.

2 § Kustannuslaskentajärjestelmän tarkastaminen

Pykälässä on lueteltu ne asiat, jotka tilintarkastajan tulee vähintään käydä läpi tarkastuksen yhteydessä. Tarkastuksessa tulee arvioida:

1) Antaako teleyrityksen kustannuslaskentajärjestelmän kuvaus oikean ja riittävän kuvan teleyrityksen käyttämästä kustannuslaskentajärjestelmästä ja sen yhteydestä hinnoittelulaskentaan.

Oikealla ja riittävällä kuvalla tarkoitetaan sitä, että kustannuslaskentajärjestelmän kuvauksen perusteella tulee muodostua todenmukainen kuva siitä, miten yrityksen kustannukset on jaettu vaihe vaiheelta kirjanpitoon kirjatuihin tapahtumiin ja muista taustatiedoista alkaen siten, että lopulta on päädytty yksittäisen säännellyn tuotteen hintaan. Muita taustatietoja ovat mm. volyymitiedot, verkkokomponenttien määrät, poistoajat, jälleenhankintahinnat ja nykykäyttöarvot sekä sitoutuneen pääoman tuotto-prosentti.

2) Onko kustannuslaskenta toteutettu Viestintäviraston määräyksen 55 A/2009 M mukaisesti.

Teleyrityksen tulee toteuttaa kustannuslaskenta Viestintäviraston teleyritysten kustannuslaskentajärjestelmistä ja järjestelmien kuvauksista antaman määräyksen mukaisesti. Tilintarkastajan tulee tarkastuksessa arvioida, onko teleyrityksen kustannuslaskenta toteutettu määräyksen edellyttämällä tavalla.

3) Onko teleyrityksen kustannuslaskentajärjestelmän ja säänneltyjen tuotteiden hinnoittelun välillä selkeä yhteys.

Säänneltyjen tuotteiden hintojen tulee perustua hinnoittelulaskelmiin. Tuotteen hinnaston mukaisen hinnan ja hinnoittelulaskelman välillä on oltava selkeä yhteys. Hinnoittelulaskelmien tulee perustua yrityksen kustannuslaskentajärjestelmän tuottamiin kustannustietoihin. Hinnoittelulaskelmat eivät ole sidottuja ainoastaan menneeseen tai kuluvaan tilikautteen, vaan ne voivat osittain perustua myös arvioihin tulevasta kehityksestä kuten esimerkiksi tulevan vuoden talousarvioon ja volyymiennusteisiin.

4) Ovatko säänneltyjen tuotteiden hinnoittelulaskelmat johdettu kustannuslaskentajärjestelmästä.

Teleyrityksen, jolle on asetettu kustannussuuntautuneen hinnoittelun velvoite, on ennen säänneltyjen tuotteiden hintojen asettamista tai muuttamista laadittava tuotekohtaiset hinnoittelulaskelmat. Viestintävirasto suosittelee, että yhteenvedot hinnoittelulaskelmista laaditaan matkaviestinverkkoon laskevaa liikennettä lukuun ottamatta Viestintäviraston teleyri-

18.12.2009

tysten kustannuslaskentajärjestelmistä ja järjestelmien kuvauksista antaman määräyksen (55 A/2009 M) perustelumuioston liitteissä esitettyjen mallien mukaisesti. Matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen hinnoittelulaskelmat laaditaan erillisinä laskelmina¹.

Tilintarkastajan tehtävä on varmentaa, että hinnoittelulaskelmien (kuten matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen hinnoittelulaskelmien) hinnat muodostuvat yrityksen kustannuslaskentatiedoista. Tilintarkastajalta ei kuitenkaan edellytetä kannanottoa säänneltyjen tuotteiden hinnoittelun lainmukaisuudesta tai kustannussuuntautuneisuudesta. Tilintarkastajan tulee ottaa kantaa kustannuslaskentajärjestelmän tuottaman kustannustiedon ja hinnoittelun välisen yhteyden olemassaoloon.

5) Minkä säänneltyjen tuotteiden osalta hinnoittelulaskelmien ja hintojen välinen yhteys on olemassa.

Pykälässä tarkoitettuja keskeisiä säänneltyjä tuotteita, joille Viestintävirasto on huomattavan markkinavoiman päätöksissä asettanut kustannussuuntautuneen hinnoittelun velvoitteita ja joiden osalta tilintarkastajan tulee käydä hinnoittelulaskelmat läpi, ovat laskeva liikenne kiinteään puhelinverkkoon, laskeva liikenne matkaviestinverkkoon sekä tilaajayhteyden avaus ja vuokraus kiinteässä verkossa. Digitaalisten televisiolähetyspalvelujen markkinoilla vastaavat tuotteet ovat radiomaston antennipaikan vuokraus sekä kanavanipun koostamis,- siirto- ja lähetinverkkopalvelut. Keskeiset säännellyt tuotteet voivat muuttua markkina- ja sääntelytilanteen muuttuessa.

6) Minkälaiseen menettelyyn säänneltyjen tuotteiden hinnoittelu perustuu, mikäli yhteyttä ei ole voitu havaita.

Mikäli teleyritys ei ole asettanut säännellyn tuotteen hintaa hinnoittelulaskelman perusteella tai mikäli hinnoittelulaskelman osoittama yksikkökustannus poikkeaa selvästi säännellyn tuotteen hinnasta, tilintarkastajan tulee selvittää, millä perusteella yritys on määritellyt tuotteen hinnan sekä esittää perusteet tarkastuskertomuksessa.

7) Mihin tietolähteisiin laskelmissa esitetyt numerotiedot (tekniset ja taloudelliset erät) perustuvat.

Tarkastuskertomuksesta tulee ilmetä tiedot teknisen ja taloudellisen numeroaineiston tietolähteistä. Tyypillisesti säänneltyjen tuotteiden hinnoittelulaskelmissa käytetään erilaisia teknisiä tietoja tuotteesta riippuen (kuten parikaapelikilometrejä tai puheluminuutteja/-kappaleita). Lisäksi laskelmista ilmenevät tuotteelle kohdistetut välittömät ja välilliset kustannukset, tuotto sitoutuneelle pääomalle sekä lasketut poistot.

8) Vastaavatko välillisten erien osalta sovelletut kohdennusperiaatteet kustannuslaskentajärjestelmässä kuvattuja periaatteita.

Teleyrityksen valitseman tilintarkastajan tulee varmentaa, että teleyrityksen kustannuslaskentajärjestelmän kuvaus antaa oikean ja riittävän kuvan teleyrityksen käyttämistä kohdennusperiaatteista.

---

¹ Viestintäviraston laatima matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen hinnoittelulaskelman malli, ns. FIFAC-malli

18.12.2009

3 § Tarkastuksesta laadittavan tarkastuskertomuksen sisältö ja liitteet

Pykälässä on määräykset tilintarkastajan laatiman tarkastuskertomuksen sisällöllisistä vähimmäisvaatimuksista. Tarkastuskertomuksesta tulee käydä ilmi ainakin määräyksen 2 §:ssä mainitut asiat. Tarkastuskertomuksessa tulee lisäksi olla luettelo niistä säännellyistä tuotteista, joihin tarkastustoimenpiteet ovat kohdistuneet sekä tilintarkastajan havainnot ja tarkastuksen aikana esiin tulleet puutteet eritellysti.

Pykälän toisessa momentissa määrätään siitä, mitä yleistietoja tarkastuskertomuksen tulee sisältää. Yleistiedot ovat tarpeellisia tietoja tarkastuskohteen yksilöimiseksi ja kertomusten vertailtavuuden edistämiseksi. Tarkastuskertomuksen suorittamistavalla tarkoitetaan sitä, että kertomuksesta tulee käydä ilmi, millä menetelmillä ja missä laajuudessa tarkastus on toteutettu.

Kustannuslaskentajärjestelmää koskevan tarkastuksen kohdetilikausi on viimeisin päättynyt tilikausi. Tilikauden päättymisen jälkeen tapahtuneet olennaiset muutokset tulee lisäksi ottaa tarkastuksessa huomioon. Olennaisia muutoksia ovat esimerkiksi tarkastuksen kohteena oleviin tietojärjestelmiin tai kustannus- ja hinnoittelulaskentaan tulossa olevat tai jo tapahtuneet muutokset, jotka antavat tarkastuskertomuksessa esitetystä yrityksen toimintatavasta uutta tietoa.

Määräyksen perusteella teleyrityksen tulee toimittaa Viestintävirastolle keskeisten säänneltyjen tuotteiden hinnoittelulaskelmien yhteenvedot tarkastuskertomuksen liitteinä. Viestintävirasto suosittelee, että hinnoittelulaskelmien yhteenvedot laaditaan Viestintäviraston teleyritysten kustannuslaskentajärjestelmistä ja järjestelmien kuvauksista antaman määräyksen (55 A/2009 M) perustelumuiotien liitteissä esitettyjen mallien mukaisesti. Matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen maksun hinnoittelulaskelma toimitetaan virastolle erillisenä laskelmana. Antennipaikan vuokrausvelvoite on uusi ja sen hinnoittelulaskelman yhteenvetomalli muotoutuu tarkemmin HVM-yrityksen toimitettua ensimmäisen laskelman Viestintävirastolle.

Viestintävirasto toimittaa teleyrityksille hinnoittelulaskelmien yhteenvetomallit sähköisessä muodossa etukäteen hinnoittelulaskelmien laatimista varten. Teleyritys toimittaa tarkastuskertomuksen ja hinnoittelulaskelmien yhteenvedot Viestintävirastolle mahdollisimman pian kustannuslaskentajärjestelmän tarkastuksen päätyttyä, kuitenkin viimeistään tilikauden päättymistä seuraavan elokuun loppuun mennessä.

Viestintävirasto julkaisee vuosittain kertomuksen siitä, miten kustannuslaskentajärjestelmiä noudatetaan teleyrityksissä. Viestintäviraston laatima kertomus kustannuslaskentajärjestelmien noudattamisesta teleyrityksissä on julkinen asiakirja. Kyseinen asiakirja sisältää tiivistelmän kustannuslaskentajärjestelmien tarkastuskertomuksista.

Viestintävirasto käsittelee tarkastuskertomukseen liitettäviä hinnoittelulaskelmia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (1999/621) 24 § 1 momentin 20-kohdan perusteella salassa pidettävänä asiakirjoina.

18.12.2009

4 § Voimaantulo

Määräys tulee voimaan 1.1.2010. Kustannuslaskentajärjestelmien tarkastuskertomusten tulee olla uusitun määräyksen mukaisia vuoden 2010 alusta lukien.

5 § Tiedonsaanti ja julkaiseminen

Pykälä sisältää vakiotiedot siitä, mistä määräys on saatavissa.